

Återställning av skadad gravhög

RAÄ 31:1, Visingsborg 3:1, Visingsö i Jönköpings
kommun, Jönköpings län

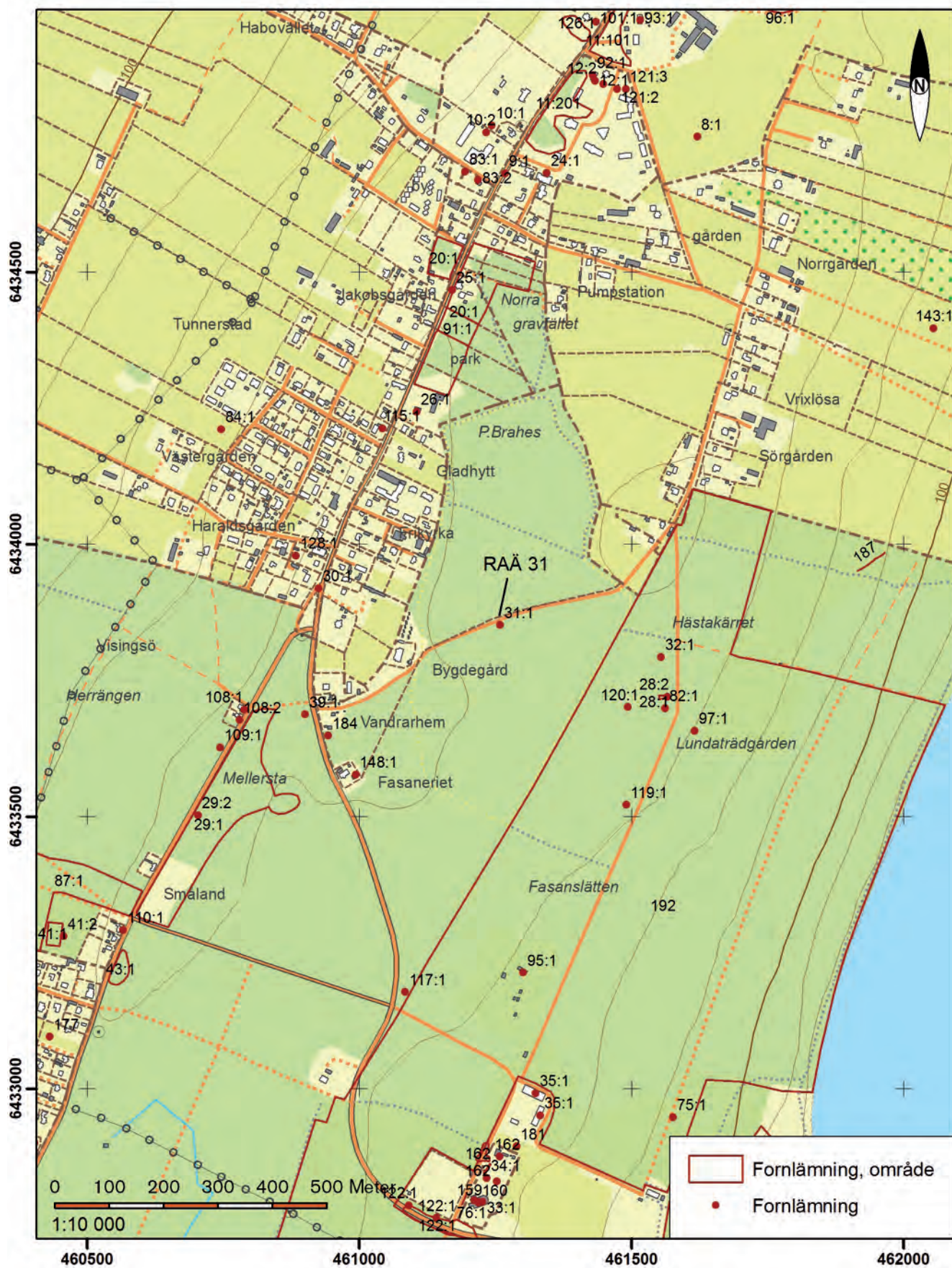

Återställning av skadad gravhög

RAÄ 31:1, Visingsborg 3:1 Visingsö. Jönköpings kommun
i Jönköpings län

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Resultat.....	6
Sammanfattning.....	10
Administrativa uppgifter.....	11
Referenser.....	12

FIGUR 1. Utdrag ur den digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000

Inledning

Jönköpings läns museum har under september månad 2013 genomfört ett återställningsarbete av en skadad gravhög (RAÄ 31:1) på fastigheten Visingsborg 3:1, Visingsö. Beställare var Jönköpings länsstyrelse och fält- och rapportansvarig arkeolog var Jörgen Gustafsson, Jönköpings läns museum

Målsättning och metod

Målsättningen med uppdraget var att dokumentera de skador som åsamkades graven när vägen breddades och att i möjligaste mån återställa graven i dess ursprungliga skick.

Uppdraget slutfördes genom att först mäta in skadorna med nätverks RTK för att sedan rensa fram den ursprungliga skadade ytan för att kunna se om brandlager eller andra rester av en gravläggning visade sig i det skadade snittet. Profilen ritades och fotograferades.

Topografi

Graven ligger i en gles barrskog med inslag av lövträd, på en liten förhöjning i landskapet och är bevuxen med enstaka mindre granar och ett par mindre bokar samt lite sly.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Visingsö utgör en unik sammanhållen fornlämningsmiljö som domineras av de tre stora gravfälten norra (RAÄ 20:1), mellersta (RAÄ 29:1) och södra (RAÄ 53:101) gravfältet. Gravfälten dateras framförallt till vikingatid men också gravar från äldre järnålder och bronsålder ligger på eller i anslutning till gravfälten. Den skadade gravhögen RAÄ 31:1 ligger mellan det norra och det mellersta gravfältet ca 200 meter åt öster. Förutom de stora gravfälten ligger det ett flertal andra gravar i dess närområde. Ca 300 meter östsydost om graven ligger en hög (RAÄ 120:1), enstensättning (RAÄ 32:1) samt en rest sten (RAÄ 82:1). Ca 400 meter sydsydost om högen ligger ytterligare en hög (RAÄ 119:1). 400 meter åt ostnordost finns också ett runstensfragment (RAÄ 128:1). Ett stort antal undersökningar har tidigare gjorts på Visingsö (se bland annat Arkeologiskt program för Jönköpings läns museum, Visingöartiklar 2000 samt Husen i Rökinge 2009).

FIGUR 2. Högen (RAÄ 31:1) vid första besiktningen i mars, 2011.

FIGUR 3. Högen innan återställningsarbetet påbörjades. Notera den pålagda torven på skadan.

Resultat

Graven (RAÄ 31:1) är i fornminnesregistret benämnd som hög och är ca 8 meter i diameter och ca 0,8 meter hög. Direkt SSÖ om gravhögen finns en grop som är ca 3 x 3,5 meter. Det finns också en mindre skada i gravens östra del förorsakad av en rotvälta. De vid vägbreddningen inträffade skadorna innebär att ca en tredjedel av graven har borttagits.

Inom ramen för besiktningen, som genomfördes under april månad 2011, mättes skadorna in med nätverks-RTK, med en noggrannhet på mindre än en centimeter. Denna undersökning, september 2013, började med grästorven som provisoriskt hade lagts på skadan togs bort. Profilen rensades fram i sin helhet och ritades och fotograferades. Högfyllningen bestod av humös sand.

I profilen påträffades inga spår av någon gravläggning, varken brandlager eller någon annan form av gravsättning. Ungefär 25-35 % av högen hade bortschaktats, men det tycks inte som den inre gravgömman har skadats.

Efter dokumentationen återskapades gravens ursprungliga form med massor bestående av sand uppblandad med matjord. Två större stenar lades också ut som påkörningsskydd då gravens norra kant ligger upp mot vägrenen.

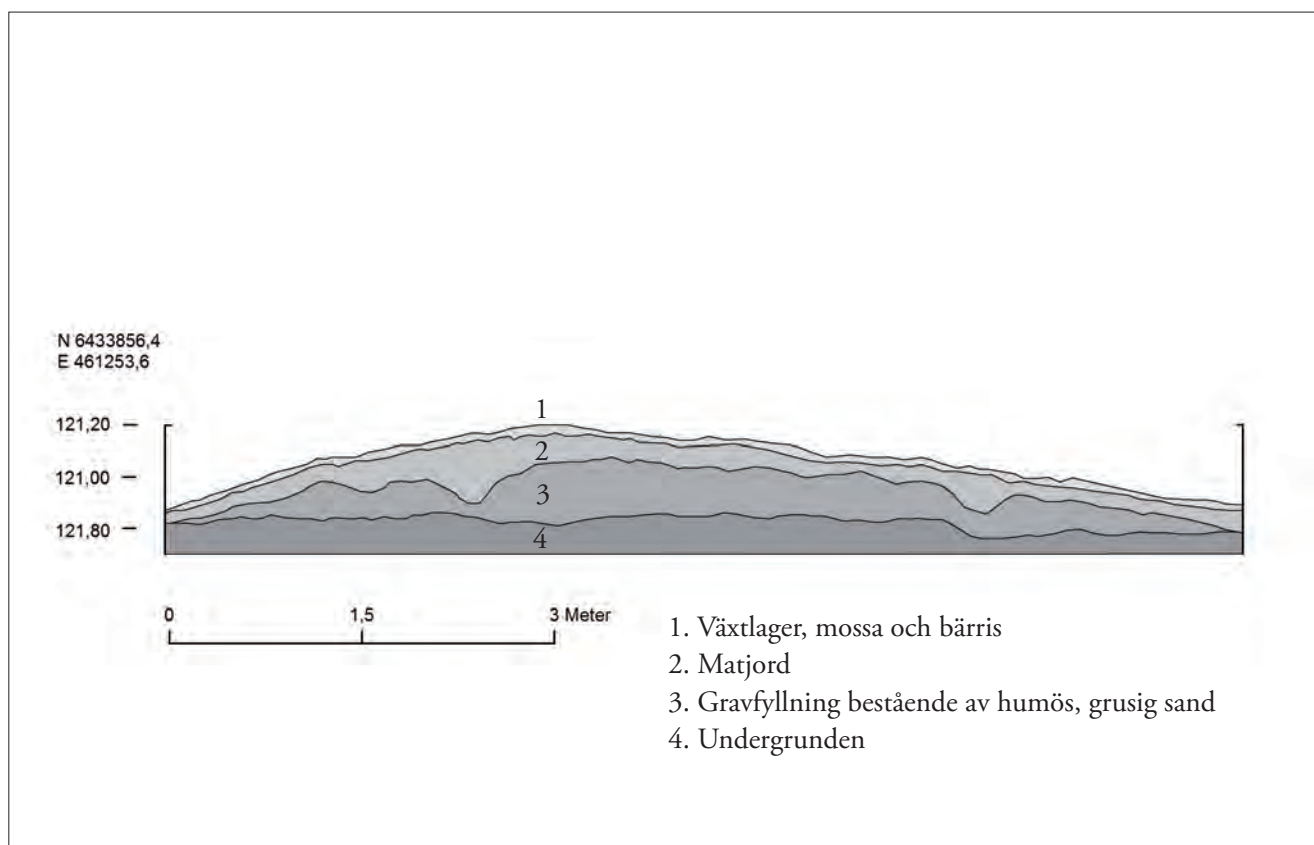
FIGUR 4. Plan över RAÄ 31:1 innan återställningsarbetet påbörjades.

FIGUR 5. Pågående arbete med rensning av profilen..

FIGUR 6. Den färdigrensade profilen av RAÄ 31:1.

FIGUR 7. Profiltritning av RAÄ 31:1

FIGUR 8. Bild på den återställda högen .

Sammanfattning

Jönköpings läns museum har under september månad 2013 genomfört ett återställningsarbete av en skadad gravhög (RAÄ 31:1) på fastigheten Visingsborg 3:1, Visingsö. Skadan uppkom vid breddning av vägen. Undersökningens mål var att dokumentera skadorna och att i möjligaste mån återställa högen till dess ursprungliga skick. Arbetet utfördes genom att först plocka bort den provisoriskt pålagda torven för att sedan rensa upp profilen. Inga spår av brandlager eller andra tecken på begravning upptäcktes, av vilket man kan dra slutsatsen att begravningen i högen ej har skadats. Sedan täcktes skadan över med massor bestående av sand uppblandad med matjord. Massorna placerades på så sätt att formen på högen återskapades. Två stenar placerades också ut för att skydda högen från påkörningsskador.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-7247-2013
Länsstyrelsens beslutsdatum: 2013-07-31
Jönköpings läns museums dnr: 178/2013
Beställare: Länsstyrelsen
Fält- och rapportansvarig: Jörgen Gustafsson
Fältarbetstid: 2013-10-14–2013-10-14
Län: Jönköpings län
Kommun: Jönköpings kommun
Socken: Visingsö socken
Församling Visingsborg 3:1
Belägenhet: Kartblad: 64E 3gS
Koordinater: N 6433856 E461253
Koordinatsystem: SWEREF 99 TM
Fornlämningsnummer: RAÄ 31:1
Fornlämningstyp: Gravhög
Tidsperiod: Brons- järnålder

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

- Cassel, K. (red). 2005. *Arkeologiskt program för Jönköpings läns museum*. Jönköping.
- Nicklasson, P. Red. 2000. *Visingsöartiklar. Tolv artiklar om Visingsö från bronsålder till medeltid*. Jönköping läns museum, rapport nr 42. Jönköping
- Ödeén, A. 2009. *Husen i Rökinge – Arkeologisk undersökning inför planerad husbyggnation på fastigheterna Rökinge 15:17-18 och inom RAÄ 156*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2009:30. Jönköping

Jönköpings läns museum har under september månad 2013 genomfört ett återställningsarbete av en skadad gravhög (RAÄ 31:1) på fastigheten Visingsborg 3:1, Visingsö. Skadan uppkom vid breddning av vägen. Undersökningens mål var att dokumentera skadorna och att i möjligaste mån återställa högen till dess ursprungliga skick. Arbetet utfördes genom att först plocka bort den provisoriskt pålagda torven för att sedan rensa upp profilen. Inga spår av brandlager eller andra tecken på begravning upptäcktes, av vilket man kan dra slutsatsen att begravningen i högen ej har skadats. Sedan täcktes skadan över med massor bestående av sand uppblandad med matjord. Massorna placerades på så sätt att formen på högen återskapades. Två stenar placerades också ut för att skydda högen från påkörningsskador. .